

Ο όρος «Wicca» πιστεύεται ότι αποτελεί αρχαία εκδοχή της λέξης Witchcraft (Μαγεία) η «Wisecraft» (Τέχνη της Σοφίας) και ότι χρονολογείται από την εποχή των Αγγλοσαξόνων. Η ρίζα της λέξης «wicca» προέρχεται από την παλαιότερη λέξη «wicce» που σήμαινε «σοφό».

Η λέξη Wicca ως ο πληθυντικός του witch (μάγισσα) χρησιμοποιείται στους 9ο & 12ο αιώνες. Η λέξη μάγισσα (witch) η «σοφή γυναίκα» ήταν wicce, με αρσενικό γένος το wicca. Αυτοί οι όροι χρησιμοποιούνται σήμερα ευρύτατα, λόγω της αναβίωσης του αποκρυφισμού στις μέρες μας, σαν τα μοντέρνα συνώνυμα των όρων μάγισσα (witch) και μαγεία (witchcraft). Εκτός του wicca χρησιμοποιούνται από τους οπαδούς του και οι όροι: «Παλαιά Θρησκεία» και «Παγανισμός».

Η διδασκαλία του Wicca.

Σαν φιλοσοφία αλλά και πρακτική Μαγεία, είναι κράμα των προχριστιανικών θρησκειών και τελετουργικών της Ευρώπης, με έντονες επιρροές από την αρχαία Ελληνική, την Κέλτικη και την Σαξονική θρησκεία.

Πρωταρχική, υπέρτατη δύναμη, κατά τους οπαδούς, είναι η «Φύση», η οποία εκφράζεται μέσα από τον θεό και την θεά, που προσλαμβάνουν συχνά τη μορφή τους από το αρχαίο Ελληνικό πάνθεο. Ο θεός αναπαριστάται κυρίως ως Παν και η θεά ως Άρτεμις ή Εκάτη. Τα Ελληνικά αυτά ονόματα είναι και τα περισσότερο εν χρήσει. Οι δύο θεοί θεωρούνται η συμπλήρωση ο ένας του άλλου και μαζί ολοκληρώνονται και δημιουργούν κατά τους οπαδούς την υπέρτατη δύναμη. Δεν θεωρούνται κακόβουλοι αλλά ούτε και καλόβουλοι· είναι και τα δύο, καθώς και η πίστη της κοσμοθεωρίας αυτής είναι ο διϋσμός, η δυαδικότητα όλων

των πραγμάτων. Οι θεοί πιστεύεται ότι βρίσκονται μέσα στον καθένα -δεν είναι κάτι έξω από τον άνθρωπο, αλλά ένα μέρος της υπόστασής του- , όμως βρίσκονται και γύρω του· τον παρακολουθούν, τον προστατεύουν, τον καθοδηγούν και πιστεύεται ότι δεν τιμωρούν, παρά διδάσκουν. Με άλλα λόγια, απουσιάζει η έννοια «οργή του θεού». Οι θεοί δεν οργίζονται μεν, αλλά όταν οι οπαδοί παραστρατήσουν «βρίσκουν τρόπους να τους διδάξουν» ότι οι πράξεις τους είναι λανθασμένες και αυτό πραγματοποιείται είτε μέσω τύψεων -της «ανώτερης συνείδησης», που θεωρείται από τους παγανιστές και τους αποκρυφιστές ως «το θεϊκό κομμάτι που ενυπάρχει μέσα στον άνθρωπο»-, είτε μέσω «θείας δίκης», που την ονομάζουν: «Ο Νόμος της Τριπλής Ανταπόδοσης».

Η ιστορική προέλευση του Wicca

Το Wicca κάνει για πρώτη φορά την εμφάνισή του στα μέσα του 20ου αιώνα. Ιδρυτής του ο Gerald B. Gardner. Ο Γκάρντνερ γεννήθηκε στην Αγγλία, στο Blundell Sands, κοντά στο Λίβερπουλ, στα 1884. Μεγάλο μέρος της ζωής του, το πέρασε στην Άπω Ανατολή, σαν καλλιεργητής τσαγιού, στην Κεϋλάνη (Ceylon) κι αργότερα σε φυτεία καουτσούκ στο Βόρνεο και στη Μαλαισία. Το 1923, ο Γκάρντνερ, ως υπάλληλος του δημοσίου της Μεγάλης Βρετανίας, τοποθετείται επιθεωρητής σε φυτείες καουτσούκ και όπιου στις ανατολικές αποικίες. Το 1927, νυμφεύεται την Αγγλίδα Dona Rosedale και το 1936 επιστρέφει στην Αγγλία ως συνταξιούχος. Αφιερώνει αρκετά χρόνια σε ταξίδια στην Ευρώπη και στην Μικρά Ασία. Σε επίσκεψή του στην Κύπρο, υποστήριξε ότι «είδε πράγματα τα οποία είχε ξαναδεί μονάχα σε όνειρά του», κι έτσι πίστεψε πως είχε ζήσει στην Κύπρο σε προηγούμενη ζωή.

Λίγο πριν το ξέσπασμα του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου, ο Γκάρντνερ γνωρίζεται με μέλη της «Αδελφότητας του Crotona», μιας αποκρυφιστικής ομάδας, σχετικής με τη Μασονία, ιδρυτής της οποίας υπήρξε η Μπεσάντ Σκότ (Besant Scott), κόρη της Θεοσοφίστριας Ανι Μπεσάντ (Annie Besant). Μέσα σ' αυτήν την Αδελφότητα, ο Γκάρντνερ γνώρισε κάποιον, που ισχυρίστηκε ότι τον γνώριζε ήδη από προηγούμενη ζωή του στην Κύπρο, και μάλιστα του περιέγραψε γεγονότα που ο Γκάρντνερ είχε δει στα οράματά του. Μέσα στην Αδελφότητα, εδραστηριοποιείτο κι ένα coven.[Το coven είναι «Κοινότητα 13 μαγισσών».] Τα μέλη προσκάλεσαν τον Γκάρντνερ στην κοινότητά τους λίγες μέρες πριν την έναρξη του πολέμου (1939). Ο Γκάρντνερ μυήθηκε από την Αρχιέρεια και ιδρύτρια , την «Γραία» Ντόροθυ Κλάτερμπερκ (Old Dorothy Clutterburck). Διαδίδουν οι οπαδοί του Wicca ότι τα μέλη του ίδιου coven, μαζί με τον Γκάρντνερ, έλαβαν μέρος σε συνάντηση Μυστών στην Βόρεια Αγγλία, στις 31 Ιουλίου του 1940, με σκοπό «να αποτρέψουν τον Χίτλερ να εισβάλει στην Βρετανία» και ισχυρίζονται ότι 5 από τα μέλη του coven πέθαναν λίγες μέρες αργότερα, λόγω της δήθεν «μεγάλης αποβολής ενέργειας» και ότι και η υγεία του ίδιου του Γκάρντνερ υπήρξε αρκετά εύθραυστη εκ τότε.

Λίγο μετά τον πόλεμο, το 1946, ο Γκάρντνερ γνώρισε τον Aleister Crowley. Ο Κρόουλυ έχρισε τον Γκάρντνερ επίτιμο μέλος της «Αδελφότητας του Ο.Τ.Ο.» [Ordo Templi Orientis. «Τάγμα των Ναϊτών της Ανατολής».] και ο Γκάρντνερ υπήρξε για λίγο Αρχιερέας της. Κατά την διάρκεια που ο Γκάρντνερ συνεργάστηκε με τον Κρόουλυ, λέγεται ότι επηρεάστηκε έντονα από αυτόν, και ότι τον θαύμαζε ιδιαίτερα. Τότε συνέλαβε την ιδέα της αναβίωσης των covens κατά τα πρότυπα που περιέγραφε η Δρ. Μάργκαρετ Μάρεϊ στο βιβλίο της: «Η

Λατρεία της Μαγείας στη Δυτική Ευρώπη». Ο Γκάρντνερ στη προσπάθειά του να διαδώσει την απόκρυφη γνώση, εξέδωσε το 1949, με το ψευδώνυμο «Scire», το «Βοήθημα Ανώτερης Μαγείας» («High Magic's Aid») σε μορφή μυθιστορήματος, καθώς στην Αγγλία ισχυε νόμος εναντίον της άσκησης της Μαγείας. Το βιβλίο περιείχε τελετουργίες, που είχε διδαχθεί επί Κρόουλυ και που αφορούσαν την λατρεία του «Κερασφόρου θεού», του Πανός, όμως χωρίς καμία αναφορά στην «Θεά». Όταν το 1951 καταργήθηκε στην Αγγλία ο νόμος κατά της Μαγείας, ο Γκάρντνερ ιδρύει το δικό του coven. Οι πρακτικές προέρχονταν από το Ο.Τ.Ο., όμως ο Γκάρντνερ εισήγαγε δικά του στοιχεία και φιλοσοφία, μια «εξαγνισμένη» έκδοση των πρακτικών του Κρόουλυ, επικεντρωμένη κυρίως γύρω από την άσκηση του σεξ, που οι «πιστοί» τελούσαν γυμνοί και με χρήση ναρκωτικών ουσιών.

Το 1953, μεί στο coven του την Doreen Valiente και μαζί συνεργάζονται και εκδίδουν «Το Βιβλίο των Σκιών» («Book of Shadows», που θεωρείται από τους οπαδούς η «αυθεντική Γκάρντνεριανή Παράδοση». Το 1954, εκδίδει το βιβλίο «Η Μαγεία Σήμερα» («Witchcraft Today»), όπου για πρώτη φορά μιλά ξεκάθαρα για την σύγχρονη άσκηση της Μαγείας, και υποστηρίζει πως η Μαγεία, όπως την γνωρίζουμε σήμερα, είναι η Τέχνη που επιβίωσε δήθεν από την Παγανιστική θρησκεία των Μαγισσών, που έζησαν κατά την διάρκεια του Μεσαίωνα. Το βιβλίο γνωρίζει εντυπωσιακή επιτυχία· τα covens αρχίζουν να «ξεφυτρώνουν σαν μανιτάρια» και ο Γκάρντνερ γίνεται περιζήτητος από τα Μ.Μ.Ε. Ο κόσμος τον αποκαλεί: «ο Άγγλος Αρχηγός των Μαγισσών», ένα τίτλο, που όπως λέγεται, ο ίδιος δεν συμπάθησε ποτέ, όπως δεν συμπάθησε και τη δημοσιότητα. Έτσι, το 1959, εκδίδει το τελευταίο του βιβλίο με τίτλο «Το Νόημα της Μαγείας» («The Meaning of Witchcraft»). Το 1960, σε δεξίωση στο Μπάκινγκχαμ, ο Γκάρντνερ αναγνωρίζεται για την κοινωνική του προσφορά στις ανατολικές αποικίες. Τον ίδιο χρόνο πεθαίνει η γυναίκα του και ο ίδιος αντιμετωπίζει προβλήματα υγείας.

Τον χειμώνα του 1963, λίγο πριν φύγει για το Λίβανο, γνωρίζει τον Raymond Buckland. Τον προσκαλεί στο coven του κι αργότερα, η Αρχιέρεια του, Monique Wilson, η «Γραία» Όλγουεν, μεί τον Μπάκλαντ στην Κοινότητα. Στις 12 Φεβρουαρίου του 1964, ο Γκάρντνερ ξεψύχησε μέσα στο πλοίο, που τον έφερνε από το Λίβανο πίσω στην πατρίδα του. Τον θάνατό του θρήνησαν όχι μόνον οι δικοί του, αλλά και πολλοί οπαδοί στην Αγγλία και στην Αμερική, που «εμπνεύστηκαν» από το έργο και τα βιβλία του. Η Ντορύν Βαλιέντε χαρακτήρισε δημόσια τον Γκάρντνερ σαν «άνθρωπο χωρίς κακία, γενναιόδωρο, με μαγικές δυνάμεις σημαντικές, μα όχι αξιοσημείωτες». Τόνισε πως «η πραγματική δύναμη του Γκάρντνερ υπήρξε στην λατρεία του για γνώση, αλλά κυρίως για την διαιώνιση της γνώσης, ώστε οι νέοι να μπορέσουν να γνωρίσουν το έργο των παλιών και να το συνεχίσουν». Ο Μπάκλαντ, μετά τον θάνατο του Γκάρντνερ, μετακομίζει στην Αμερική και συνεχίζει το έργο του δασκάλου του. Ο ίδιος ο Γκάρντνερ, λίγο πριν τον θάνατό του, είχε πει: «Νομίζω πως πρέπει να αποχαιρετήσουμε τον Μάγο και την Μάγισσα. Φοβάμαι πως η Τέχνη είναι καταδικασμένη, λόγω των μοντέρνων συνθηκών, της συρρίκνωσης των οικογενειών, μα κυρίως λόγω της εκπαίδευσης. Το μοντέρνο παιδί δεν ενδιαφέρεται. Πιστεύει πως οι Μάγοι και οι Μάγισσες είναι ανοησίες...».

Ο Γκάρντνερ πέθανε προτού προλάβει να δει πόσο πολύ συνετέλεσε το έργο του στην εξάπλωση της Μαγείας και της δήθεν «Αρχαίας Θρησκείας». Οι οπαδοί του ισχυρίζονται ότι το Wicca, του οποίου υπήρξε εμπνευστής, είναι σήμερα η 8η μεταξύ των θρησκειών, ενώ

έχει αναγνωριστεί επίσημα στην Αγγλία και στην Αμερική και φαίνεται να εξαπλώνεται με γοργό ρυθμό ακολουθώντας το δίκτυο της «Νέας Εποχής».

Αξιολόγηση του κινήματος των Wiccan.

Εξετάζοντας ιστορικά, τις «αρχαίες τελετές» του «Κινήματος της Θεάς» μπορούμε να τις χαρακτηρίσουμε σχεδόν με βεβαιότητα ως «κοροΐδια». Το Wicca, γνωστό και σαν «Κίνημα της Θεάς», ή «Πνευματικότητα της Θεάς», δείχνει να είναι η πιο γρήγορα διαδιδόμενη θρησκεία στην Αμερική, ενώ πριν 30 χρόνια οι Βικανοί αριθμούσαν ελάχιστα άτομα. Ειδικός μελετητής εκτιμά ότι υπάρχουν σήμερα πάνω από 200.000 οπαδοί του Wicca και των άλλων σχετικών νεοπαγανιστικών σεκτών στις Ηνωμένες Πολιτείες, στη χώρα όπου ο νεοπαγανισμός -όπως και πολλές άλλες νεοφανείες θρησκείες- ανθεί περισσότερο. Οι Wiccan, που αυτοαποκαλούνται και Witches (Μάγισσες), γράφουν τη λέξη με κεφαλαίο «W» για να διακρίνονται από την αρνητική χρήση της λέξης witch, που παραπέμπει στις μάγισσες αποτρεπτικά. Οι Wiccan δεν αποδέχονται την ύπαρξη του σατανά και δεν ασκούν -κατά τους ισχυρισμούς τους- κακή μαγεία.

Οι Wiccan ή και απλώς Pagans-παγανιστές, συχνά με «P» κεφαλαίο- ανήκουν συνήθως στη λευκή φυλή, στη μέση αστική τάξη, έχουν συχνά υψηλή μόρφωση και εντάσσονται σε φιλελεύθερα και οικολογικά πολιτικά κινήματα. Περίπου το ένα τρίτο απ' αυτούς είναι άνδρες. Εκτιμάται ότι λατρευτικές συνάξεις (λειτουργίες) των Βικανών πραγματοποιούνται σε 15 τουλάχιστον στρατιωτικές βάσεις και πλοία των Η.Π.Α. Πολλοί προσχωρούν στο Wicca έχοντας διαβάσει το βιβλίο: «Ο Ελικοειδής Χορός: Μια Αναγέννηση της Αρχαίας Θρησκείας της Μεγάλης Θεάς», ένα μπέστ σέλερ του 1979, που αποτελεί εισαγωγή στις διδασκαλίες και τελετουργίες των Βικανών και που γράφτηκε από την Στάρχοουκ [Η Miriam Simos η Starhawk (Αστροϊέραξ) είναι φεμινίστρια, πολιτική ακτιβίστρια, μάγισσα, συγγραφέας και αμφισεξουαλική, εβραϊκής καταγωγής (<http://www.geocities.com/SoHo/Suite/9048/HERSTORYlist4.html>). Ίδρυσε την οργάνωση «Reclaiming», μία ομάδα Wiccan με έδρα το San Francisco. Θεωρείται από τα κορυφαία στελέχη της κίνησης των Βικανών.], μια Μάγισσα από την Καλιφόρνια. Η Στάρχοουκ παρουσιάζει μία παραστατική περίληψη της «ιστορίας της Θρησκείας», εξηγώντας ότι η τέχνη της μαγείας είναι «ίσως η πιο παλιά σωζόμενη Θρησκεία στη Δύση» και έχει την αρχή της «πάνω από 35.000 χρόνια πριν», κατά τη διάρκεια της Εποχής των Παγετώνων.

Οι πρώτοι οπαδοί της Θρησκείας, κατά τη Στάρχοουκ, λάτρευαν δυό θεότητες, μια από κάθε φύλο, «τη Μητέρα Θεά, αυτή που γεννά, που φέρνει στην ύπαρξη όλα τα όντα» και «τον Κερασφόρο Θεό, έναν αρσενικό κυνηγό, που πέθαινε και ανασταινόταν κάθε χρόνο». Οι άνδρες σαμάνοι, ντύνονταν με δέρματα και κέρατα για να ταυτίζονται με το «Θεό» και τα ζώα του κυνηγιού, ενώ οι ιέρειες «ασκούσαν εξουσία γυμνές, εγκολπώνοντας τη γονιμότητα της Θεάς». Σ' όλη την προϊστορική Ευρώπη, οι άνθρωποι έκαναν ομοιώματα της Θεάς, μερικές φορές δείχνοντάς την να γεννά το «Θεϊκό Παιδί, το σύντροφό της, γιό και σπόρο». Την αποδέχονταν σαν μία «τριαδική Θεά». Οι πιστοί της σήμερα συνήθως αναφέρονται σ' αυτή σαν παρθένο, μητέρα, γριά, αλλά βασικά την βλέπουν σαν μία θεότητα. Κάθε χρόνο οι προϊστορικοί αυτοί πιστοί γιόρταζαν τους εποχιακούς κύκλους, που οδηγούσαν στις «οκτώ γιορτές του Τροχού»: τα Ηλιοστάσια, τις Ισημερίες, και τέσσερα πανηγύρια, το Imbolc [2 Φεβρουαρίου. Συμπίπτει με την εορτή της Υπαπαντής του Κυρίου.],

το Beltane [1η Μαΐου. Εορτή της Πρωτομαγιάς], το Lammas ή Lughnasad στις αρχές Αυγούστου και το Samhain ή Halloween. «Αυτή η κουλτούρα, η συντονισμένη με τη φύση, που σέβεται τις γυναίκες, που είναι φιλειρηνική και υπέρ της ισότητας, επικράτησε στη Δυτική Ευρώπη για χιλιάδες χρόνια», γράφει η Στάρχοουκ, «μέχρι που οι Ινδοευρωπαίοι εισβολείς σάρωσαν την περιοχή, φέρνοντας θεούς του πολέμου, όπλα σχεδιασμένα να σκοτώνουν και τον πατριαρχικό πολιτισμό. Μετά ήρθε ο Χριστιανισμός, που τελικά διείσδυσε ύπουλα μέσα στην άρχουσα τάξη της Ευρώπης. Αλλά η Παλιά Θρησκεία έζησε συχνά με την μεταμφίεση της Χριστιανικής λατρείας».

«Από τον 14ο αιώνα», υποστηρίζει η Στάρχοουκ «οι θρησκευτικές και κοσμικές αρχές άρχισαν μία εκστρατεία, που διήρκεσε 400 χρόνια, για να ξεριζώσουν την Παλιά Θρησκεία, εξοντώνοντας ύποπτους πιστούς, τους οποίους κατηγορήσαν ότι είχαν συμμαχήσει με τον διάβολο. Οι πιο πολλοί που εκτελέστηκαν ήταν γυναίκες· γενικά αυτές έξω από το κοινωνικό μοντέλο, όχι μόνο ηλικιωμένες ή ασθενείς διανοητικά, αλλά και μαιές, βοτανολογικές και άλλες, γυναίκες με ηγετικά προσόντα, αυτές, δηλαδή, οι ανεξάρτητες, που θεωρήθηκαν ως απειλή». «Στη διάρκεια της "Εποχής της Πυράς"», λέει η Στάρχοουκ, «περίπου 9.000.000 εκτελέστηκαν. Η Παλιά Θρησκεία έλαβε περισσότερο μυστική χροιά και οι παραδόσεις της μεταδίδονταν κρυφά μεταξύ των οικείων και των έμπιστων φίλων, ως που ήρθε ξανά στην επιφάνεια τον 20ο αιώνα. Όπως οι αρχαίοι τους πρόγονοι, οι Wiccan λατρεύουν τη Θεά, ασκούν τη μαγεία των σαμάνων -ένα είδος αβλαβούς μαγείας- και γιορτάζουν τις οκτώ εορτές κάποτε γυμνοί».

Με μικρές αποκλίσεις, αυτή η ιστορία αποτελεί τη βάση πολλών, γνωστών, εγχειριδίων για τη «Θεά». Αναφέρεται επίσης στα κείμενα πολλών φεμινιστριών αντικληρικών -των Gloria Steinem, Marilyn French, Barbara Ehrenreich, Deirdre English-, στα οποία γραπτά παρουσιάζεται με «ιστορικά» δεδομένα η δήθεν καταγωγή της «πατριαρχίας» ή η δήθεν συστηματική τρομοκρατία δυναμικών ανεξάρτητων γυναικών, σε δίκες με την κατηγορία της άσκησης της μαγείας. Επιπλέον, την ιστορία αυτή της Στάρχοουκ διανθίζουν στοιχεία από ένα ευρύ φάσμα του διανοητικού και λογοτεχνικού οικοδομήματος των τελευταίων 100 χρόνων, από τον «Χρυσό Κλώνο» του James Frazer και τη «Λευκή Θεά» του Robert Graves, μέχρι τις νουβέλες του D. H. Lawrence κι από τα γραπτά των William Butler Yeats και T. S. Eliot, στην «Ψυχολογία» του Γιούνγκ και στο «Η δύναμη του Μύθου», τη δημοφιλή σειρά της κρατικής τηλεόρασης το 1988. Είναι τελείως πιθανό, να μην είναι αληθινό ούτε ένα στοιχείο της «Ιστορίας του Wicca».

Συντριπτικά τεκμήρια αποδεικνύουν ότι το Wicca είναι μία αποδεδειγμένα νέα «Θρησκεία», μία σκευωρία του 1950 -που δέχθηκε επιρροές διάφορες, από τα Τυπικά της Μασονίας και από μία έλξη προς τον εσωτερισμό και τον αποκρυφισμό του τέλους του 19ου αιώνα- κι ακόμη, ότι διάφορες θέσεις, που παρουσιάζουν την άποψη των Βικανών, ιστορικά είναι τελείως διάτρητες. Επιπλέον, οι ειδικοί γενικά συμφωνούν ότι δεν υπάρχει καμία αρχαιολογική ένδειξη, ή γραπτή αναφορά, ότι αρχαίοι λαοί λάτρεψαν κάποτε μια μοναδική αρχετυπική «Θεά», ένα συμπέρασμα που πλήττει και τις πεποιθήσεις των Βικανών. Πριν 4 χρόνια, δύο αξιόλογοι επιστήμονες, ανέπτυξαν ανεξάρτητα, την ίδια βασικά άποψη σχετικά με την δημιουργία του Wicca. Το 1998, ο Philip G. Davis, καθηγητής θρησκευτολογίας στο Πανεπιστήμιο του Prince Edward Island, δημοσίευσε το έργο του «Η Θεά χωρίς μάσκα: Η άνοδος της Νεοπαγανιστικής φεμινιστικής Πνευματικότητας», όπου υποστήριζε ότι το

Wicca ήταν δημιούργημα ενός Άγγλου δημόσιου υπάλληλου και ερασιτέχνη ανθρωπολόγου, του Gerald B. Gardner.

Ο Davis έγραφε ότι «η γέννηση του κινήματος της «Θεάς» στηρίζεται κυρίως στο ενδιαφέρον των Γερμανών και Γάλλων Ρομαντικών-κυρίως ανδρών- για δυνάμεις της φύσης, ειδικά εκείνες που έχουν σχέση με την γυναίκα. Ο Γκάρντνερ θαύμαζε τους Ρομαντικούς και ανήκε σε μία Ροδοσταυρική Αδελφότητα, την «Αδελφότητα του Κρότωνα», μια ομάδα που είχε επηρεαστεί από μυστικιστικές οργανώσεις του τέλους του 19ου αιώνα, που με τη σειρά τους ήταν επηρεασμένες από τον Ελευθεροτεκτονισμό». Το 1950, ο Γκάρντνερ παρουσίασε μία θρησκεία, που ονόμασε Wica. Παρόλο που ο Γκάρντνερ ισχυριζόταν ότι διδάχθηκε τη «Βικανή παράδοση» από ένα αρχαίο coven Μαγισσών, που ανήκε επίσης στην Αδελφότητα του Κρότωνα, ο Ντέιβις έγραφε ότι «κανείς δεν μπόρεσε να εντοπίσει το coven» και ότι «ο Γκάρντνερ είχε επινοήσει τις τελετουργίες που παρουσίαζε, σταχυολογώντας από Τυπικά, που δημιουργήθηκαν στις αρχές του 20ου αιώνα από τον διαβόητο Βρετανό αποκρυφιστή Άλιστερ Κρόουλι και άλλους». Σήμερα, οι Wiccans έχουν οικειοθελώς αποδεχθεί και εμπλουτίσει τις τελετουργίες του Γκάρντνερ. Το 1999, ο Ronald Hutton, διάσημος ιστορικός, ερευνητής του νεοπαγανιστικού ρεύματος στη Βρετανία, διδάκτωρ στο Πανεπιστήμιο του Μπρίστολ, δημοσίευσε το έργο του «Θρίαμβος του Φεγγαριού». Ο Χούτον διενήργησε λεπτομερή έρευνα στις γνωστές παγανιστικές πρακτικές της προϊστορίας, έχοντας διαβάσει τα δημοσιευτά χειρόγραφα του Γκάρντνερ και έχοντας πάρει συνέντευξη από πολλούς εν ζωή σύγχρονους του Γκάρντνερ.

Ο Χούτον, όπως κι ο Ντέιβις, δε μπόρεσε να βρει αξιόπιστα στοιχεία σχετικά με το coven από το οποίο ο Γκάρντνερ ισχυριζόταν ότι είχε μάθει την «Τέχνη» [Craft. «Τέχνη της μαγείας»], και δηλώνει ότι η «"αρχαία θρησκεία" που ο Γκάρντνερ ισχυριζόταν πως είχε ανακαλύψει, ήταν ένα συνονθύλευμα υλικού από σχετικά νέες πηγές». Ο Γκάρντνερ φαίνεται ότι είχε βασιστεί στη δουλειά δυο ανθρώπων: του Charles Godfrey Leland, ερασιτέχνη αμερικάνου λαογράφου του 19ου αιώνα, που διεκήρυσσε ότι είχε βρει μια επιζώσα λατρεία της Θεάς Αρτέμιδος στην Τοσκάνη, και της Margaret Alice Murray, μιας Αγγλίδας Αιγυπτιολόγου, που βασιζόμενη στις ιδέες του Leland, διαμόρφωσε ένα λεπτομερές πλαίσιο τυπικού και λατρείας, που τελικά περιέλαβε στο βιβλίο της: «Η Λατρεία της Μαγείας στη Δυτική Ευρώπη».

Από μέρους του, ο Γκάρντνερ ενσωμάτωσε:

1) Στοιχεία από τη Μασονία, -όπως κάλυψη των ματιών, μύηση, μυστικότητα και βαθμούς ιεροσύνης-, και 2) αντικείμενα - σύμβολα από τα Ταρώ, -όπως ράβδους, δισκοπότηρα και την πεντάλφα, κλεισμένη σ' ένα κύκλο, που για τους Wiccans αντιπροσωπεύει ό,τι για τους Χριστιανούς ο Σταυρός. Ο Γκάρντνερ επίσης προσέθεσε μερικές προσωπικές του τάσεις (βίτσια). Μια ήταν η προτίμησή του σε αρχαϊκούς βερμπαλισμούς. Άλλη ήταν η ροπή του προς τον γυμνισμό. Ο Γκάρντνερ ανήκε σε μία κοινότητα γυμνιστών του 1930 και καθόρισε ότι πολλές τελετές των Βικανών θα τελούνταν χωρίς ενδυμασία.

Αυτό είναι σπάνιο, ακόμα και ανάμεσα στους μυστικιστές. Καμία αρχαία παγανιστική θρησκεία δεν είναι γνωστό, ούτε υπήρχε φήμη, ότι υπαγόρευε οι τελετές να τελούνται χωρίς ρούχα. Μερικοί νεωτερισμοί του Γκάρντνερ έχουν σεξουαλικά στοιχεία, κι ακόμα

στοιχεία δουλείας και πειθαρχίας. Το τελετουργικό σεξ που ο Γκάρντνερ αποκαλούσε η «Μεγάλη Τελετή» και που επίσης είναι σε μεγάλο βαθμό άγνωστο στην αρχαιότητα, ήταν μέρος της Τελετουργίας του Μπελτάν και άλλων εορτών (αν και πολλοί αναπαριστούσαν την πράξη με ένα ξίφος -άλλη μια από τις προτιμήσεις του Γκάρντνερ- και ένα δισκοπότηρο). Άλλες τελετές γίνονταν με το δέσιμο και το μαστίγωμα των μυημένων και τελετές όπου εφαρμόζεται το «πενταπλό φιλί» στα πόδια, στα γόνατα, «στη μήτρα» (σύμφωνα με πληροφορίες από ένα Βικανό, αυτό είναι ένα σχετικά σεμνό σημείο, πάνω από το ηβικό οστό), στο στήθος και στα χείλη. Ο Χούτον γκρέμισε αποτελεσματικά την αντίληψη που διατηρούσαν οι Wiccans και άλλοι, ότι βασικά παγανιστικά αρχαία έθιμα υπήρχαν κάτω από μεσαιωνικές Χριστιανικές τελετές.

Η έρευνά του αποκαλύπτει ότι εκτός από λίγες παραδόσεις, όπως η διακόσμηση με πρασινάδες τα Χριστούγεννα ή ο εορτασμός της Πρωτομαγιάς με λουλούδια, καμία παγανιστική λατρεία, ακόμα λιγότερο ή λατρεία των παγανιστών θεών, δεν έχει επιζήσει από την αρχαιότητα. Ο Χούτον ανακάλυψε ότι σχεδόν όλες οι αγροτικές εποχιακές γιορτές, που οι λαογράφοι κάποτε θεωρούσαν σαν διαχρονικές τελετές γονιμότητας, μαζί κι ο χορός της Πρωτομαγιάς, έχουν τη ρίζα τους στο Μεσαίωνα ή ακόμα στον 18ο αιώνα. Οι ιστορικοί, σε μεγάλο ποσοστό συμφωνούν σήμερα, ότι ο Παπισμός ανεχόταν, στο κοσμικό πλαίσιο της μεσαιωνικής Ευρώπης, μια διαδεδομένη λαϊκή κουλτούρα με βωμούς, ταξίματα, ξόρκια και μάγια. Η ιδέα ότι τα μεσαιωνικά όργια ήταν παγανιστικά στην καταγωγή, είναι ένα κληροδότημα της Προτεσταντικής Μεταρρύθμισης. Ο Χούτον ακόμα απέδειξε ότι δεν υπάρχουν στοιχεία ότι οι αρχαίοι Κέλτες ή οποιαδήποτε άλλη παγανιστική θρησκεία γιόρταζε τις 8 γιορτές του Τροχού, που είναι βασικές στην Βικανική λατρεία. Οι Ισημερίες φαίνεται ότι δεν φέρουν τοπικά παγανιστικά πανηγύρια πίσω τους και είχαν ενδιαφέρον μόνο για τους μυστικιστές του 19ου αιώνα. Ο Χούτον δηλώνει ότι «...δεν υπάρχει απόδειξη ότι κάποια παγανιστική γιορτή ήταν πρόγονος του Πάσχα, μια γιορτή που οι σύγχρονοι παγανιστές γιορτάζουν σαν "Όστάρα" στην εαρινή ισημερία».

Οι ιστορικοί έχουν ανατρέψει άλλη μια βασική πεποίθηση των Βικανών: Ότι η ομάδα τους έχει ένα ιστορικό διώξεων, που ξεπερνάει αυτό των Εβραίων. Το νούμερο που έθεσε η Στάρχοουκ -εννέα εκατομμύρια εκτελέστηκαν μέσα σε 4 αιώνες- προέρχεται από ένα Γερμανό ιστορικό στα τέλη του 18ου αιώνα. Το πήρε και το διέδωσε 100 χρόνια αργότερα μια Βρετανίδα φεμινίστρια, η Ματίλντα Κέιτς, και γρήγορα έγινε ευαγγέλιο των Βικανών (ο ίδιος ο Γκάρντνερ επινόησε τη φράση «Εποχή της Πυράς»). Σήμερα, οι περισσότεροι ειδικοί πιστεύουν ότι ο πραγματικός αριθμός των εκτελέσεων είναι της τάξης των 40.000.

Η πιο ολοκληρωμένη πρόσφατη μελέτη γύρω από την τέχνη της μαγείας, από ιστορικής πλευράς, είναι το «Μάγισσες και Γείτονες» (1996), του Ρόμπιν Μπρίγκς, ενός ιστορικού του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης. Ο Μπρίγκς μελέτησε τα ντοκουμέντα τα σχετικά με τις δίκες για μαγεία στην Ευρώπη και κατέληξε ότι οι πιο πολλές απ' αυτές τοποθετούνται στη διάρκεια μιας σχετικά μικρής περιόδου (1550-1630) και ήταν κατά μεγάλο μέρος περιορισμένες σε περιοχές της σημερινής Γαλλίας, Ελβετίας και Γερμανίας, που ήδη ταλανίζονταν από τις θρησκευτικές και πολιτικές ταραχές της Μεταρρύθμισης. Οι κατηγορούμενες σαν μάγισσες ήταν επί το πλείστον φτωχές κι όχι δημοφιλείς, δεν συμπεριλαμβάνονταν μεγάλος αριθμός ανεξάρτητων πνευματικά γυναικών. Οι κατηγοροί τους ήταν απλοί, συνηθισμένοι πολίτες (συχνά άλλες γυναίκες), όχι θρησκευτικές ή

κοσμικές αρχές. Στην πραγματικότητα, οι αρχές γενικά αντιπαθούσαν τέτοιες δίκες και αθώωναν παραπάνω από τους μισούς κατηγορούμενους. Ο Μπριγκς επίσης ανακάλυψε ότι καμία από τις κατηγορούμενες ως μάγισσες, που κρίθηκε ένοχη και καταδικάστηκε σε θάνατο, δεν είχε κατηγορηθεί ειδικά ότι ασκούσε μία παγανιστική θρησκεία. Από στοιχεία που προκύπτουν από τα chat rooms (χώρους συζήτησης) του Ίντερνετ -με την προϋπόθεση ότι αυτά αποτελούν κάποια ένδειξη-, μερικοί Wiccans προσκολλούνται επίμονα στην ιδέα ότι είναι θύματα του θεσμού σε μεγάλη κλίμακα. Ακόμη, φαίνονται να βολεύονται με πολλά από τα στοιχεία που προκύπτουν σχετικά με τους προγόνους τους. Έχουν αρχίσει π.χ. να θεωρούν το περί αρχαίας τους προέλευσης κάτι σαν θρύλο, που τους εμπνέει, παρά σαν ακλόνητο ιστορικό δεδομένο.

Στο τέλος του 1990, με την εμφάνιση των βιβλίων των Ντέιβις και Χούτον, πολλοί Wiccans άρχισαν να αναφέρονται στην ιστορία τους σαν το μύθο μιας καταγωγής και όχι σαν μία ιστορική πραγματικότητα. «Δεν κάνουμε ό,τι έκαναν οι Μάγισσες 100 χρόνια πριν ή 500 ή 5000 χρόνια πριν» δηλώνει επ' αυτού η Στάρχοουκ. «Δεν αποτελούμε μία αδιάσπαστη παράδοση, όπως οι ιθαγενείς Αμερικάνοι». Στην πραγματικότητα, πολλοί Wiccans τώρα περιγράφουν αυτούς που αποδέχονται παλαιά πρότυπα, όπως λογοτεχνικές διηγήσεις για το κίνημα, σαν Wiccans φονταμενταλιστές. Ακόμα μεγαλύτερη πρόκληση στα πιστεύω των Βικανών, αποτελούν τα περί αρχαίας λατρείας της Μεγάλης Θεάς. Ένα πρόβλημα με τη θεωρία της λατρείας της Θεάς, λένε οι ειδικοί, είναι ότι οι αρχαίοι ήταν αυθεντικοί πολυθεϊστές. Δεν πίστευαν ότι οι πολλοί θεοί και θεές που λάτρευαν, απλώς αντιπροσώπευαν διάφορες όψεις της μιας θεότητας.

Από αυτή την άποψη, ήταν σαν τους σύγχρονους ανιμιστές, που στην κοσμολογία τους δέχονται πολλά χωριστά πνεύματα. «Η πολυθεΐα ήταν μία αποδεδειγμένη πραγματικότητα», λέει η Μαίρη Λέφκοβιτς, μια καθηγήτρια κλασσικής αρχαιότητας του κολεγίου του Wellesley. «Σε κάθε τόπο υπήρχαν βωμοί αφιερωμένοι σε διαφορετικούς θεούς. Οι θεοί και οι θεές κατείχαν ειδικούς τομείς επιρροής, πάνω στην ανθρώπινη δραστηριότητα. Η Αφροδίτη (Venus) ήταν θεά της αγάπης, η Άρτεμη(Diana) του κυνηγιού και της γέννησης, ο Άρης (Mars) του πολέμου, κλπ.». Τον 2ο π.Χ. αιώνα, με το έργο του Ρωμαίου συγγραφέα Απουλήιου (Apuleius) μία θεά, η Ίσις, ταυτίστηκε με όλες τις θεές και δυνάμεις της φύσης. Όταν εξαπλώθηκε ο Χριστιανισμός, οι κλασικές θεότητες σταμάτησαν να είναι αντικείμενα θρησκευτικής λατρείας, αλλά συνέχισαν τη βασιλεία τους στη Δυτική λογοτεχνία και τέχνη. Από το 1800 άρχισαν να συνδέονται με μυστικές φυσικές δυνάμεις, παρά με συγκεκριμένες ανθρώπινες δραστηριότητες. Στα γραπτά των Ρομαντικών, (π.χ. «Ενδύμιον» του Τζόν Κίτς), η Άρτεμη κυριαρχούσε γενικά πάνω στα δάση και στο φεγγάρι. Η «Μητέρα Γη» έγινε μία δημοφιλής λογοτεχνική θεά. Για πρώτη φορά, το 1849, ο Γερμανός κλασικιστής Έντουαρτ Γκέρχαρτ ισχυρίστηκε στη νέα ιστορία της Δύσης, ότι όλες οι αρχαίες θεές προέρχονταν από μία προϊστορική μητέρα θεά.

Το 1861, ο Ελβετός νομικός και συγγραφέας Γιόχαν Γιάκομπ Μπαχόφεν ανέπτυξε τη θεωρία ότι οι πρώτοι άνθρωποι πολιτισμοί ήταν μητριαρχικοί. Η θεωρία του Μπαχόφεν επηρέασε μία μεγάλη τάξη διανοητών, ανάμεσά τους και τον Φρίντριχ Ένγκελς, μια γενιά Βρετανών διανοούμενων, και πιθανώς τον Κάρλ Γιούνκ. Από τις αρχές του 1900, οι μύστες γενικά συμφωνούσαν ότι η μεγάλη Θεά και μητέρα γη ήταν κυρίαρχη σε αρχαίες Μεσογειακές θρησκείες και εξέπεσε μόνο όταν εθνικές ομάδες, που λάτρευαν πατέρες

θεούς, κατέκτησαν τους πιστούς της. Το 1901, ο Βρετανός αρχαιολόγος Σέρ Άρθουρ Έβανς στην ανασκαφή του Μινωικού ανάκτορου της Κνωσού, στην Κρήτη, αποκάλυπτε ειδώλια και έγχρωμες τοιχογραφίες με ακροβάτες, ταύρους και γυναίκες με γυμνά στήθη, που κρατούσαν φίδια.

Από τα ελάχιστα αυτά στοιχεία, ο Έβανς έβγαλε το συμπέρασμα ότι οι Κρήτες, που κυριαρχούσαν στους Έλληνες, οι οποίοι λάτρευαν το Δία, είχαν λατρέψει για μερικούς αιώνες τη Μεγάλη Θεά-με τις όψεις της παρθένου και μητέρας-, μαζί με έναν υποτελή θεό, που ήταν γιός της και σύντροφός της. Στις δεκαετίες '20 και '30, οι αρχαιολόγοι, στις ανασκαφές παλαιολιθικών και νεολιθικών τοποθεσιών στην Ευρώπη, και καταλυμάτων Ινδιάνων στην Αριζόνα, αδίστακτα ισχυρίζονταν ότι τα γυναικεία αγαλματίδια που βρέθηκαν ήταν ειδώλια της Μεγάλης Θεάς. Οι αρχαιολόγοι βασίστηκαν στο έργο των ανθρωπολόγων στα τέλη του 19ου αιώνα. Πολύ δημοφιλής ήταν η πεποίθηση μεταξύ πολλών νέων Βρετανών και Αμερικάνων ανθρωπολόγων, ότι οι άνθρωποι της λίθινης εποχής (και οι σύγχρονοι όμοιοί τους) δεν ήταν σε θέση να κατανοήσουν το ρόλο που ο άνδρας έπαιζε στην γέννηση του νέου ανθρώπου. Αντίθετα, η γυναικεία γονιμότητα ήταν ένα μυστήριο, που προκαλούσε δέος και οι γυναίκες σαν οι μοναδικές πηγές της γέννησης είχαν υψηλή θέση. Αυτή η αντίληψη, ότι οι κοινωνίες των κυνηγών και συλλεκτών δεν είχαν τη δυνατότητα να υπολογίσουν τα πουλιά και τις μέλισσες αντιμετωπίζεται σήμερα με δυσπιστία, όμως υπήρξε πολύ δελεαστική σε ανθρώπους που είχαν δυσφημιστεί στη Βικτωριανή εποχή σύμφωνα με τη Σύνθια Έλερ, μια καθηγήτρια θρησκευσιολογίας στο Πανεπιστήμιο του Μόντκλερ Στέιτ, στο Νιού Τζέρσεϊ, που γράφει ένα βιβλίο μ' αυτό το θέμα. «Ήθελαν να βρουν μία ιδανική κοινότητα κοινοκτημοσύνης, μια κοινωνία όπου η αγνότητα και η μονογαμία δεν είχαν καμία βαρύτητα», λέει η Έλερ. Ήταν η ίδια γενική παρόρμηση που οδήγησε τη Μάργκαρετ Μίντ στο συμπέρασμα, το 1920, ότι οι Σαμοανοί έφηβοι παραδίδονταν σε μία ελεύθερη από ενοχές επιμιξία πριν από το γάμο.

Οι αρχαιολογικές αποστολές, ακόμα και στα τέλη του αιώνα, υποστήριζαν την ιδέα μιας μοναδικής θεάς από την αρχαιότητα. Το 1958, ένας Βρετανός αρχαιολόγος, ο Τζέι μς Μέλααρτ, έκανε μία μεγάλη ανακάλυψη: Ένα αγροτικό οικισμό ηλικίας 9.000 χρόνων, όπου κάποτε κατοικούσαν 10.000 άνθρωποι, στο Χάταλχιγκ, ένα από τα μεγαλύτερα βουνά κοντά στο σημερινό Ικόνιο, στη νότια Τουρκία. Ο Μέλααρτ έφερε στο φως έναν αριθμό από γυναικεία αγαλματίδια, που έκρινε ότι αναπαριστούσαν τη μητέρα θεά. Ένα από αυτά, ένα ακέφαλο γυμνό, θηλυκού γένους, με μια εξογκωμένη κοιλιά, που θα μπορούσε να ερμηνευτεί σαν σημάδι εγκυμοσύνης, καθόταν σ' ένα, κατά τα φαινόμενα, θρόνο περιστοιχιζόμενο από λεοπαρδάλεις. Ο οικισμός στο Χάταλχιγκ δεν είχε οχυρώσεις και τα σπίτια του είχαν σχεδόν όλα το ίδιο μέγεθος, προσανατολίζοντας προς ένα είδος μη βίαιου κοινωνικού συστήματος ισοτιμίας, που οι οπαδοί της θεάς πιστεύουν ότι επικρατούσε. Το Χάταλχιγκ έγινε το προσκύνημα του κινήματος της Θεάς, με εκατοντάδες πιστούς να επισκέπτονται τον οικισμό κάθε χρόνο. Η ένθρονη, γυμνή γυναίκα θεωρήθηκε ιερό αντικείμενο του κινήματος των Wiccan.

Τα συμπεράσματα του Μέλααρτ ενισχύθηκαν από το έργο της Μαρίγια Τζιμπούτας, μιας Λιθουανής αρχαιολόγου, που δίδασκε στο Πανεπιστήμιο της Καλιφόρνια, στο Λός Άντζελες, μέχρι το 1989. Η Τζιμπούτας ειδικευόταν στη Νεολιθική περίοδο στα Βαλκάνια. Όπως ο Μέλααρτ, είχε κι αυτή τάση να αποδίδει θρησκευτικό νόημα στα αντικείμενα που

ανακάλυπτε. Τα αποτελέσματα των ανασκαφών της στα Βαλκάνια δημοσιεύτηκαν το 1974, με τίτλο «Οι θεοί και οι θεές της Παλαιάς Ευρώπης». Η Τζιμπούτας είχε την τάση να βλέπει αναπαραστάσεις της θεάς και γυναικείων αναπαραγωγικών οργάνων (μήτρες, ωαγωγούς ωοθηκών, αμνιακό υγρό) σε μια μεγάλη σειρά ευρυμάτων της Λίθινης εποχής, μέχρι και σε αφηρημένα σχέδια, όπως οι σπείρες και οι τελείες.

Το 1933, ο Ίαν Χόντερ, αρχαιολόγος του Πανεπιστημίου του Στάνφορντ, άρχισε ξανά ανασκαφές στο Χάταλχιοκ, χρησιμοποιώντας σύγχρονες τεχνικές, όπως ανάλυση των σκελετών που βρέθηκαν στους τάφους με ισότοπα. «Τα κόκαλά σου αντανακλούν τι έφαγες, ακόμα κι αν πέθανες 9.000 χρόνια πριν», λέει ο Χόντερ. «Έτσι ανακαλύψαμε ότι οι άνδρες και οι γυναίκες είχαν περισσότερο φυτική διατροφή. Μπορεί αυτό να ερμηνευθεί με διάφορους τρόπους. Μια διατροφή πλούσια σε πρωτεΐνες βοηθάει στη φυσική δραστηριότητα, άρα θα μπορούσε να πεί κανείς ότι οι άνδρες έτρωγαν καλύτερα, αλλά θα μπορούσε επίσης να ισχυριστεί ότι οι γυναίκες προτιμούσαν τις φυτικές τροφές». Αυτό που προκύπτει είναι ότι υπήρχε καταμερισμός εργασίας και δραστηριοτήτων, όχι όμως απαραίτητα η ουτοπία της ισοτιμίας, που οι οπαδοί της Θεάς είχαν υποθέσει. Η ομάδα του Χόντερ ανακάλυψε επίσης πολλά ανθρώπινα ειδώλια ανδρικού ή απροσδιόριστου φύλου και βρήκε ότι η αγαπημένη αναπαραστάση του Χάταλχιοκ ήταν όχι γυναίκες αλλά ζώα. Κανένα από τα αντικείμενα που έφερε στο φως η ομάδα δε συμπεραίνεται ότι απεικονίζει συνουσία ή γέννηση. Ο Χόντερ, μαζί με τους περισσότερους αρχαιολόγους της γενιάς του, προσπαθεί να προσεγγίσει τα αντικείμενα σε σχέση με τον τρόπο που ήρθαν στο φως, μια σημαντική διαφορά από της σχολή της αρχαιολογίας που ήταν της μόδας την εποχή των ανασκαφών του Μέλααρτ και της Τζιμπούτας. Αποδεικνύει ότι σχεδόν όλα τα γυναικεία ειδώλια στο Χάταλχιοκ προήλθαν από σωρούς σκουπιδιών. Η ένθρονη, γυμνή γυναίκα βρέθηκε σε μία σιταποθήκη.

Από τον συνδυασμό των ευρημάτων, πολύ λίγες ενδείξεις προκύπτουν ότι ήταν θρησκευτικά αντικείμενα, λέει ο Χόντερ. Ήταν ίσως πιο πολύ «γούρια», κάτι σχετικό με την καθημερινή ζωή. Επιπλέον, ανασκαφές στην Τουρκία, Ελλάδα και Νοτιοανατολική Ευρώπη, που ήταν περίπου σύγχρονες με εκείνες του Χάταλχιοκ, δίνουν στοιχεία αντίθετα με τις διηγήσεις για τη Θεά, -όπως οχυρώσεις, ρόπαλα, κόκαλα, που έχουν σημάδια από ξίφος-, στοιχεία για την Ευρώπη της λίθινης εποχής, που πιθανώς αντίκρισε πολύ βία.

Η Λίν Μέσκελ, μια αρχαιολόγος του Πανεπιστημίου της Κολούμπια, που έχει δημοσιεύσει λεπτομερείς κριτικές για το έργο της Τζιμπούτας, παραπονείται ότι η Τζιμπούτας και οι οπαδοί της έχουν προωθήσει μία «ουσιαστικά» εξιδανικευμένη όψη της γυναίκας, ταυτίζοντάς την με τις ιδιότητες της γονιμότητας και μητρικής στοργής. «Υπάρχουν πολλοί που λένε ότι το Χάταλχιοκ ήταν μία ειρηνική κοινωνία φυτοφάγων», λέει η Μέσκελ. «Αυτό είναι γελοίο. Οι νεολιθικοί οικισμοί δεν ήταν εξιδανικευμένες κοινωνίες σε καμία περίπτωση». Η έρευνα των αρχαιολόγων, όπως του Χόντερ και της Μέσκελ, έχει δρομολογήσει θερμές ανταπαντήσεις από τους θεωρητικούς της Θεάς. «Γνωρίζουμε ότι ακόμα και στη Δύση το μεγαλύτερο μέρος της Τέχνης είναι θρησκευτική τέχνη», λέει Ράιαν Άισλερ, συγγραφέας του μπεστ σέλερ «Το δυσκοπότερο και το ξίφος» (1987). «Μη μου λέτε ότι ξαφνικά αυτές είναι κούκλες. Κάντε μου τη χάρη. Έχετε μια γυναίκα στο Χάταλχιοκ, που κάθεται σ' ένα θρόνο και γεννάει και θέλετε να την αποκαλείτε κούκλα;».

Στην εισαγωγή μιας νεότερης έκδοσης, του «Σπειροειδούς Χορού», η Στάρχοουκ, που επιμελείται ένα φιλμ σχετικό με την Τζιμπούτας, παραπονιέται για προκατειλημμένη και ανακριβή ακαδημαϊκή μελέτη, που στοχεύει να δυσφημίσει το κίνημά της. Όμως η πιο επώδυνη επίθεση, κατά τα λεγόμενα πολλών Βικανών, ήλθε τον Ιούνιο 1999, με τη δημοσίευσή του: «Ο Μύθος της Μητριαρχικής Προϊστορίας», της Σύνθιας Έλερ. Το 1993 η Έλερ είχε δημοσιεύσει το «Ζώντας στους κόλπους της Θεάς», μια κοινωνιολογική μελέτη, συμπαθούσα προς τη γυναικεία πνευματικότητα, που πολλοί μέσα στο κίνημα των wiccan έβαλαν στη λίστα των βιβλίων που έπρεπε να διαβάσουν. Όμως, η πρόσφατη εργασία της Έλερ αποπνέει μία οσμή προδοσίας, καθόσον την τοποθετεί οριστικά στο στρατόπεδο των Χόντερ και Μέσκελ. Η Έλερ αποδεικνύει ότι σχεδόν καμιά σοβαρή αρχαιολογική εργασία σήμερα δεν πιστεύει ότι αυτοί οι αρχαίοι πολιτισμοί ήταν απαραίτητα μητριαρχικοί ή ακόμα γυναικοκεντρικοί και οι περισσότερες εργασίες δεν δικαιολογούν ότι τα ευρήματα που έφεραν στο φως ο Μέλααρτ και η Τζιμπούτας απεικονίζουν Θεές ή γεννητικά όργανα. Παρά την οργή τους, και η Στάρχοουκ και ο Άισλερ, μαζί με πολλούς οπαδούς του κινήματος φαίνονται να καταλήγουν σε μία θέση που συμβιβάζεται, χωρίς ακριβώς να τη δέχονται, με τη νέα θεωρία για τη Θεά, έχοντας σεβόμενοι τη νέα έρευνα για τις αρχές του κινήματός τους.

Αν οι αρχαίοι δεν λάτρευαν κατά γράμμα μία μητέρα Θεά, ίσως τη λάτρευαν μ' έναν μεταφορικό τρόπο, αναγνωρίζοντας την ιδιαίτερη γυναικεία ικανότητα να γεννά και να τρέφει τη νέα ζωή, μια ικανότητα στην οποία ίσως εμείς, σήμερα μπορούμε να αποδώσουμε τη λέξη «Θεά», ακόμα κι αν οι προϊστορικοί άνθρωποι δεν το έκαναν. «Οι περισσότεροι από μας βλέπουμε στα αρχαιολογικά αντικείμενα και ειδώλια μία πηγή τέχνης ή ομορφιάς ή κάτι για το οποίο κάνουμε υποθέσεις, γιατί τα ειδώλια ταιριάζουν με την θεωρία μας ότι η γη είναι ιερή και υπάρχει ένας κύκλος γέννησης, ανάπτυξης και αναγέννησης», λέει η Στάρχοουκ. «Πιστεύω ότι υπήρχε μία Παλαιά Θρησκεία, που είχε σαν κέντρο τη γυναίκα και ότι υπήρχε ένας πολιτισμός που ήταν περίπου υπέρ της ισοτιμίας». Μια τέτοια πίστη είναι σε θέση να εξηγήσει γιατί η Wicca έχει άνθηση, παρόλο που κάθετι γι' αυτήν μοιάζει αερολογίες.

Δίνει στους πιστούς της μια αίσθηση ενότητας με τον φυσικό κόσμο και προσέγγισης του ιερού και ωραίου μέσα από τα ίδια τους τα σώματα. Λατρεύοντας τη Wicca είναι ένας τρόπος να έχεις το Χριστιανισμό χωρίς τα βάρη του Χριστιανισμού. «Έχει τα πλεονεκτήματα και του Καθολικισμού και του Ουνιταρισμού», παρατηρεί ο Άλλεν Σταίρς, ένας καθηγητής φιλοσοφίας στο Πανεπιστήμιο του Μαίριλαντ, που είναι ειδικός στη θρησκεία και τη μαγεία. «Η Wicca επιτρέπει σε κάποιον να έχει τις πεποιθήσεις του με μετριοπάθεια, αλλά επίσης να έχει μία πλούσια και ευρηματική θρησκευτική ζωή».

Η διδασκαλία της Εκκλησίας.

Ο αποκρυφισμός στη μορφή της μαγείας και του πνευματισμού δεν κινείται στο χριστιανικό χώρο και ακυρώνει την πίστη των χριστιανών στην εν Χριστώ ελπίδα. Ο αντιχριστιανικός χαρακτήρας είναι εδώ προφανής, ακόμη κι αν πούμε πως δεν γίνεται επίκληση δαιμονικών πνευμάτων ή δεν ασκείται λατρεία του Διαβόλου. Εδώ δεν υπάρχει το στοιχείο της πίστης και της εμπιστοσύνης στον προσωπικό θεό. Η πίστη αντικαθίσταται από τη γνώση και από την τεχνική, μέσω της οποίας απελευθερώνονται «δυνάμεις» μέσα από τη συνείδηση του

ανθρώπου, που με τις τεχνικές αυτές «διευρύνεται». Όπως ορθά παρατηρεί ο Joseph Sudrack, «το βάθος της συνείδησης έγινε εδώ άβυσσος του Θεϊκού. Και αυτό το βάθος είναι για τον άνθρωπο ανοικτό. Ο Θεός μειώνεται σε κοσμική συνείδηση».

Εδώ ο άνθρωπος παίρνει τη θέση του Θεού. Δεν ελπίζει, ούτε προσβλέπει στο έλεος κάποιου θεού έξω από τον εαυτό του. Καταδικάζεται σε μοναξιά. Αυτό φαίνεται ιδιαίτερα στον φεμινιστικό-μαγικό χώρο, στο κίνημα των νέο-μαγισσών. Εδώ «μαγεία» είναι η «εγγύτητα του σώματος και επικεντρώνεται στην επί μέρους γυναίκα, στις προσωπικές της διαθέσεις και ενέργειες», όπως αναφέρεται σε σχετικό κείμενο από το χώρο των «μαγισσών».

Στο ίδιο κείμενο υπογραμμίζεται ακόμη:

«Η θρησκεία της φεμινιστικής Θεάς δεν χρειάζεται μορφές σωτήρων και μαρτύρων, δεν χρειάζεται αγίους και γκουρού για να καθοδηγήσουν τις γυναίκες στην αναζήτηση του ίδιου του εαυτού τους. «Εμείς είμαστε η Θεά», δηλώνουν οι γυναίκες, «άγιες», «μυημένες» δυνατές να δώσουμε ζωή, αλλά εν ανάγκη, και να την περιορίσουμε ή να την καταστρέψουμε...».

Γυναίκες σφετερίζονται επίσης τη θρησκεία για να αφαιρέσουν από το πατριαρχικό σύστημα τη «θεϊκή νομιμοποίησή του. Η νέα λατρεία γύρω από τη θεϊκή γυναίκα έχει ως σκοπό να εισαγάγει στην «Θηλυκή Εποχή» του μέλλοντος». Η πίστη αυτή δεν διαφέρει κατά πολύ από την πίστη στην εκκοσμίκευση, στην δυνατότητα του ανθρώπου να λύση όλα τα προβλήματα αυτόνομα. Δεν χρειάζεται εδώ να στραφεί κανείς σε κάποια «θεότητα» ή σε οποιαδήποτε υπερβατική πραγματικότητα, ούτε χρειάζεται να αλλάξει κανείς τρόπο ζωής. Τα πάντα βρίσκονται στην εξουσία του ανθρώπου, τα πάντα είναι «μέσα μας». Μπορούμε να εμπιστευθούμε μόνο στην αίσθηση της «διευρυμένης συνείδησης». Μια τέτοια τοποθέτηση αποτελεί επιβεβαίωση και όχι άρνηση της εκκοσμίκευσης. Ο άνθρωπος δεν έχει πλέον ανάγκη να απευθυνθεί στον Θεό και να πει: «Γεννηθήτω το θέλημά Σου», αλλά μπορεί να σκεφθεί: «Γεννηθήτω το θέλημά μου»! Η ακραία περίπτωση του αποκρυφισμού, ο νέο-σατανισμός, έχει τη θεωρητική του θεμελίωση στο «Σύμβολο Πίστεως» του Aleister Crowley. Η «πρώτη εντολή» είναι: «Κάνε ό,τι θέλεις, αυτός είναι ο νόμος»!

Το μήνυμα λοιπόν αυτό, δεν είναι το ευαγγέλιο της εν Χριστώ ελπίδας. Ούτε και η χιλιαστική αντίληψη που συμπλέκεται με τις δοξασίες περί εξελίξεως στον πνευματισμό, στον οποίο υπάρχουν πολλές διαφορετικές «σφαίρες» όπου κάθε σφαίρα ξεπερνάει την προηγούμενη σε ωραιότητα και σε ευκαιρίες εκπαίδευσης για πάρα πάνω εξέλιξη και αυτοανάπτυξη στο σύμπαν.

Όλες αυτές οι αντιλήψεις είναι ασυμβίβαστες με την χριστιανική πίστη, σύμφωνα με την οποία η σωτηρία δεν είναι αποτέλεσμα αυτοεξέλιξης του ανθρώπου μέσα από αμέτρητες γεννήσεις και μετενσαρκώσεις ή μέσα από τη ζωή σε διάφορες «σφαίρες» ή πλανήτες, αλλά δώρο του Θεού εν Χριστώ Ιησού. Ο Χριστός, ως μοναδικός Σωτήρας, ενώ δεν έπαυσε να είναι Θεός, προσέλαβε την ανθρώπινη φύση και την κατέστησε μέτοχο της δικής Του ζωής. Η κίνηση λοιπόν της σωτηρίας δεν είναι από κάτω προς τα άνω, αλλά, το αντίθετο. Ο Θεός κατήλθε στο πρόσωπο του Ιησού Χριστού, για να ανέβει ο άνθρωπος, τον οποίο προσέλαβε.

του κ. Ιωάννου Μηλιώνη
ΑΝΑΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΑΠΟ ΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ «ΔΙΑΛΟΓΟΣ» 2008, ΤΕΥΧΗ 51 & 52